

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

15 janvier 2024

PROPOSITION DE LOI

portant le livre 6
“La responsabilité extracontractuelle”
du Code civil

Amendements

Voir:

Doc 55 **3213/ (2022/2023)**:

- 001: Proposition de loi de M. Geens et Mme Gabriëls.
- 002: Avis du Conseil d'État.
- 003 à 006: Amendements.
- 007: Rapport de la première lecture.
- 008: Articles adoptés en première lecture.
- 009: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

15 januari 2024

WETSVOORSTEL

houdende boek 6
“Buitencontractuele aansprakelijkheid”
van het Burgerlijk Wetboek

Amendementen

Zie:

Doc 55 **3213/ (2022/2023)**:

- 001: Wetsvoorstel van de heer Geens en mevrouw Gabriëls.
- 002: Advies van de Raad van State.
- 003 tot 006: Amendementen.
- 007: Verslag van de eerste lezing.
- 008: Artikelen aangenomen in eerste lezing.
- 009: Amendementen.

11116

N° 67 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Remplacer l'article 6.3, § 2, proposé par ce qui suit:

“§ 2. Sauf si la loi ou le contrat en dispose autrement, les dispositions légales en matière de responsabilité extracontractuelle sont applicables entre la personne lésée et l'auxiliaire de ses cocontractants.

Toutefois, si, sur le fondement de la responsabilité extracontractuelle, la personne lésée demande à l'auxiliaire de son cocontractant la réparation d'un dommage causé par l'inexécution d'une obligation contractuelle, ce dernier peut invoquer les mêmes moyens de défense que son donneur d'ordre sur la base de paragraphe 1er et qui concernent l'exécution des obligations auxquelles l'auxiliaire collabore.

L'auxiliaire peut également invoquer les moyens de défense qu'il peut lui-même invoquer contre son cocontractant sur la base du paragraphe 1er.”

JUSTIFICATION

En première lecture, l'article 5.89, § 2 a été supprimé (amendement 43) tandis que l'article 6.3, § 2 a été raccourci (amendement 15) afin de ranger les actions “contractuelles” et extracontractuelles potentielles du créancier principal contre l'auxiliaire sous l'action directe créée par le nouvel article 5.110, § 2 (amendement 44).

Le principe sous-jacent des amendements précités reste qu'en droit des contrats l'auxiliaire n'est pas un cocontractant du créancier principal.

Dans le même ordre d'idées, le principe en droit de la responsabilité extracontractuelle reste que l'auxiliaire est un tiers. La notion “auxiliaire” vise tout auxiliaire dans la chaîne intégrale de contrats.

Sur la base de ces principes, il est choisi de prévoir, dans le cadre du droit commun, que le créancier ne peut qu'exercer une action extracontractuelle à l'encontre de l'auxiliaire.

Nr. 67 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

Het voorgestelde artikel 6.3, § 2, vervangen als volgt:

“§ 2. Tenzij de wet of het contract anders bepaalt, vinden de wetsbepalingen inzake buitencontractuele aansprakelijkheid toepassing tussen de benadeelde en de hulppersoon van zijn medecontractanten.

Indien de benadeelde echter op grond van de buitencontractuele aansprakelijkheid schadeloosstelling voor schade veroorzaakt door de niet-nakoming van een contractuele verbintenis vordert van een hulppersoon van zijn medecontractant, kan deze laatste dezelfde verweermiddelen invoeren als zijn opdrachtgever op grond van paragraaf 1 kan invoeren met betrekking tot de verbintenissen aan de uitvoering waarvan de hulppersoon meewerkt.

De hulppersoon kan eveneens de verweermiddelen invoeren die hij zelf in dit verband tegen zijn medecontractant kan invoeren op grond van paragraaf 1.”

VERANTWOORDING

In eerste lezing werd overgegaan tot schrapping van art. 5.89, § 2 (amendement 43) en tot inkorting van art. 6.3, § 2 (amendement 15), zulks om de potentiële “contractuele” en buitencontractuele vorderingen van de hoofdschuldeiser tegen de hulppersoon te brengen onder de rechtstreekse vordering tot stand gebracht door art. 5.110, § 2 (amendement 44).

Het beginsel dat aan de grondslag ligt van de voornoemde amendementen blijft dat de hulppersoon in het contractenrecht geen medecontractant is van de hoofdschuldeiser.

In dezelfde gedachtengangen blijft het beginsel dat de hulppersoon in principe een derde is voor het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht. Het begrip “hulppersoon” slaat daarbij op elke hulppersoon in de volledige contractsketen.

Op basis van deze principes wordt ervoor geopteerd om binnen het gemeenrecht voor de schuldeiser enkel te voorzien in de mogelijkheid om een buitencontractuele vordering in te

Étant donné que l'auxiliaire est un tiers, cette voie semble la plus appropriée.

Lors de l'introduction du livre 5 par la Loi du 28 avril 2022 le législateur a inséré la défense par l'auxiliaire contre une action extracontractuelle dans l'article 5.89, § 2. En même temps la base légale fut créée dans l'article 5.110 pour attribuer dans une loi spéciale au créancier principal une action directe contre l'auxiliaire.

Les auteurs préfèrent limiter les voies de recours du créancier à une action en responsabilité extracontractuelle contre l'auxiliaire et régler tous les aspects de cette action extracontractuelle contre l'auxiliaire dans le livre 6. Ce régime ne prévoit que la possibilité pour le créancier d'invoquer la responsabilité extracontractuelle de l'auxiliaire et permet ainsi d'éviter le double emploi avec l'action directe. Celle-ci ajouterait trop peu à l'action extracontractuelle pour pallier les inconvénients de l'ambiguïté que créerait le cumul des deux actions. Ce régime présente donc l'avantage de la clarté. En outre, ce régime établit un équilibre entre les intérêts du créancier et ceux de l'auxiliaire. L'amendement prévoit, d'une part, que le créancier peut invoquer la responsabilité extracontractuelle de l'auxiliaire et, d'autre part, que l'auxiliaire peut invoquer les moyens de défense du contrat principal et du sous-contrat dans de tels cas.

Il est dès lors proposé de modifier l'article 6.3, § 2 adopté en première lecture (amendement 15). Il est proposé d'inscrire explicitement l'opposabilité des moyens de défense que l'auxiliaire pourrait invoquer à l'encontre d'une action extracontractuelle entamée par le créancier principal, à l'instar des moyens de défense que les cocontractants peuvent invoquer dans le même contexte (art. 6.3, § 1) dans le livre 6. Il s'agit aussi bien des moyens de défense que le débiteur principal peut invoquer contre le créancier principal que des moyens de défense que l'auxiliaire peut opposer au cocontractant qui est son créancier.

Par contre, si l'auxiliaire commet une faute dans le sens de l'article 6.6 et que cette faute a été commise avec l'intention de causer un dommage ou cause un dommage résultant d'une atteinte à l'intégrité physique ou psychique, l'auxiliaire ne pourra pas invoquer les moyens de défense issus du contrat principal ou du sous-contrat. Cette exception à l'opposabilité des moyens de défense résulte de la seule

stellen tegen de hulppersoon. Aangezien de hulppersoon een derde is, lijkt dit de meest aangewezen weg.

Bij de invoering van boek 5 bij wet van 28 april 2022 heeft de wetgever het verweer van de hulppersoon tegen een buitencontractuele vordering in art. 5.89, § 2 ondergebracht. Terzelfder tijd werd in art. 5.110 de mogelijkheid geboden om de hoofdschuldeiser een rechtstreekse vordering tegen de hulppersoon toe te kennen in een bijzondere wet.

De indieners geven er de voorkeur aan om de actiemogelijkheden van de schuldeiser te beperken tot een buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering ten aanzien van de hulppersoon en alle aspecten van deze buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering tegen de hulppersoon in boek 6 te regelen. Deze regeling met voor de schuldeiser enkel de mogelijkheid tot het instellen van een buitencontractuele aansprakelijkheidsvordering ten aanzien van de hulppersoon vermijdt overlap met de rechtstreekse vordering. Deze zou te weinig toevoegen aan de buitencontractuele vordering om de nadelen van de onduidelijkheid die de cumulatie van beide vorderingen zou doen ontstaan te compenseren. De regeling heeft also het voordeel van de duidelijkheid. Verder vormt zij een evenwicht tussen de belangen van de schuldeiser en de hulppersoon. Het amendement voorziet erin enerzijds dat de schuldeiser de hulppersoon buitencontractueel kan aanspreken, en anderzijds dat de hulppersoon in die gevallen een beroep kan doen op de verweermiddelen uit het hoofd- en ondercontract.

Aldus wordt voorgesteld om het in eerste lezing aangenomen artikel 6.3, § 2 (amendement 15) te wijzigen. Er wordt voorgesteld om de tegenwerpelijkheid van de verweermiddelen die de hulppersoon zou kunnen invoeren tegen een buitencontractuele vordering van de hoofdschuldeiser naar het voorbeeld van de verweermiddelen die medecontractanten in dezelfde context tegen elkaar kunnen invoeren (art 6.3, § 1) uitdrukkelijk in boek 6 in te schrijven. Het betreft zowel de verweermiddelen die de hoofdschuldenaar tegen de hoofdschuldeiser kan invoeren als de verweermiddelen die de hulppersoon kan tegenwerpen aan de medecontractant die zijn schuldeiser is.

Wanneer echter de hulppersoon een fout begaat in de zin van artikel 6.6 en die fout ofwel werd begaan met het opzet schade te veroorzaken, ofwel schade als gevolg van een aantasting van de fysieke of psychische integriteit veroorzaakt, zal de hulppersoon geen beroep kunnen doen op de verweermiddelen uit het hoofd- en ondercontract. Deze uitzondering op de inroepbaarheid van verweermiddelen, volgt uit de verwijzing

référence au paragraphe 1er et ne doit donc pas être reprise dans le dispositif du paragraphe 2.

naar paragraaf 1, en moet dus niet worden hernomen in de wettekst van de tweede paragraaf.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 68 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans le texte néerlandais de l'article 6.6, § 1er, proposé, remplacer le mot "is" par les mots "*bestaat uit*".

JUSTIFICATION

Le présent amendement concerne une modification purement rédactionnelle visant à mieux aligner les deux versions linguistiques.

Nr. 68 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In de Nederlandse tekst van het voorgestelde artikel 6.6, § 1, het woord "is" vervangen door de woorden "*bestaat uit*".

VERANTWOORDING

Dit amendement betreft een louter redactionele wijziging om de beide taalversies beter op elkaar af te stemmen.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 69 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans le texte français de l'article 6.7, alinéa 2 proposé, remplacer les mots "l'impossibilité résulte" par les mots "l'impossibilité ne résulte".

JUSTIFICATION

Le présent amendement concerne une modification purement rédactionnelle.

Nr. 69 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In de Franse tekst van het voorgestelde artikel 6.7, tweede lid, de woorden "l'impossibilité résulte" vervangen door de woorden "l'impossibilité ne résulte".

VERANTWOORDING

Dit amendement betreft een louter redactionele wijziging.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 70 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.12, remplacer chaque fois les mots "à un tiers" par les mots "à des tiers".

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à mettre la terminologie de cet article en concordance avec celle utilisée dans les autres articles.

Nr. 70 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.12, de woorden "aan een derde" telkens vervangen door de woorden "aan derden".

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe de bewoordingen van het artikel overeen te doen stemmen met de andere artikelen.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 71 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.13 proposé, remplacer chaque fois les mots "dommage causé par" par les mots "dommage causé à des tiers par".

JUSTIFICATION

Cet amendement fait suite à l'observation n° 4 de la note de légistique relative aux articles adoptés en première lecture de la proposition de loi portant le livre 6 "La responsabilité extracontractuelle" du Code civil (DOC 55 3213/008).

Nr. 71 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.13, de woorden "veroorzaken terwijl zij" telkens vervangen door de woorden "veroorzaken aan derden terwijl zij".

VERANTWOORDING

Dit amendement vloeit voort uit opmerking nr. 4 van de wetgevingstechnische nota betreffende de in eerste lezing aangenomen artikelen van het wetsvoorstel houdende boek 6 "Buitencontractuele aansprakelijkheid" van het Burgerlijk Wetboek (DOC 55 3213/008).

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 72 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Remplacer l'intitulé de l'article 6.15 proposé par ce qui suit:

“Responsabilité des personnes morales pour les organes de gestion et pour les membres de ceux-ci”.

JUSTIFICATION

Cet amendement fait suite à l'observation n° 6 de la note de légistique relative aux articles adoptés en première lecture de la proposition de loi portant le livre 6 “La responsabilité extracontractuelle” du Code civil (DOC 55 3213/008).

Cette disposition légale porte à la fois sur les organes de gestion et sur les membres desdits organes.

Nr. 72 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

Het opschrift van het voorgestelde artikel 6.15 vervangen als volgt:

“Aansprakelijkheid van rechtspersonen voor hun bestuursorganen en de leden ervan”.

VERANTWOORDING

Dit amendement vloeit voort uit opmerking nr. 6 van de wetgevingstechnische nota betreffende de in eerste lezing aangenomen artikelen van het wetsvoorstel houdende boek 6 “Buitencontractuele aansprakelijkheid” van het Burgerlijk Wetboek (DOC 55 3213/008).

De wetsbepaling heeft betrekking op zowel de bestuursorganen, als de leden van de bestuursorganen.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 73 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Remplacer l'article 6.20 proposé par ce qui suit:

“Art. 6.20. Faits dont la personne lésée est responsable et qui sont l'une des causes du dommage qu'elle a subi.

§ 1er. Si un fait dont la personne lésée est responsable est l'une des causes du dommage qu'elle a subi, son droit à réparation est réduit dans la mesure où ce fait a contribué à la survenance de ce dommage.

§ 2. La personne dont une autre répond sur le fondement d'une responsabilité du fait d'autrui ne peut pas invoquer cette responsabilité contre la personne qui répond d'elle.

La personne par la faute de laquelle les conditions d'une responsabilité sans faute sont réunies ne peut pas invoquer cette responsabilité contre la personne responsable sans faute.

§ 3. La personne lésée n'a pas droit à réparation si une faute qu'elle a elle-même commise avec l'intention de causer un dommage est l'une des causes du dommage qu'elle a subi. Il en va de même si cette faute a été commise par une personne pour laquelle la personne lésée est responsable.

La personne lésée a droit à réparation pour le tout si une faute commise par un tiers responsable avec l'intention de causer un dommage est l'une des causes du dommage qu'elle a subi. Il en va de même si cette faute a été commise par une personne pour laquelle ce tiers est responsable.

Si tant la personne lésée que le tiers responsable ou une personne dont ceux-ci répondent ont commis une faute avec l'intention de causer un dommage, le paragraphe 1er s'applique.

Nr. 73 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

Het voorgestelde artikel 6.20 vervangen als volgt:

“Art. 6.20 Feiten waarvoor de benadeelde aansprakelijk is en die een van de oorzaken zijn van de schade die hij lijdt.

§ 1. Indien een feit waarvoor de benadeelde aansprakelijk is, een van de oorzaken is van de schade die hij lijdt, wordt zijn recht op schadeloosstelling verminderd in de mate waarin dit feit heeft bijgedragen tot het ontstaan van deze schade.

§ 2. Een persoon voor wie een ander aansprakelijk is op grond van de bepalingen over aansprakelijkheid voor andermans daad kan deze bepalingen niet inroepen tegen de persoon die op grond ervan voor hem aansprakelijk is.

Een persoon door wiens fout de voorwaarden vervuld zijn op grond waarvan een ander foutloos aansprakelijk is, kan deze foutloze aansprakelijkheid niet inroepen tegen de persoon die foutloos aansprakelijk is.

§ 3. De benadeelde heeft geen recht op schadeloosstelling indien een fout die hij zelf beging met het opzet schade te veroorzaken een van de oorzaken is van de schade die hij lijdt. Hetzelfde is het geval indien deze fout begaan werd door een persoon voor dewelke de benadeelde aansprakelijk is.

De benadeelde heeft recht op schadeloosstelling voor het geheel indien een van de oorzaken van de schade die hij lijdt een fout is die een aansprakelijke derde beging met het opzet schade te veroorzaken. Hetzelfde is het geval indien deze fout begaan werd door een persoon voor dewelke de derde aansprakelijk is.

Indien zowel de benadeelde als de aansprakelijke derde of een persoon voor wie zij aansprakelijk zijn een fout begingen met het opzet schade te veroorzaken, is de paragraaf 1 van toepassing.

§ 4. Lorsque la personne lésée a moins de douze ans, son droit à réparation ne peut pas être réduit.”

JUSTIFICATION

Plusieurs modifications rédactionnelles sont apportées à l'article 6.20, en particulier pour mieux aligner la structure des articles 6.20 et 6.21 et des paragraphes de l'article 6.20. L'alinéa 2 du paragraphe 1er est déplacé dans un nouveau paragraphe 4 afin de préciser que cette disposition s'applique à chaque paragraphe dudit article.

Le paragraphe 2 évite qu'une application littérale de la règle de base ne conduise à des résultats inacceptables en matière de responsabilité du fait d'autrui ou de responsabilité sans faute (un problème similaire en matière d'action récursoire entre coresponsables est réglé par l'article 6.21, § 2).

Un premier cas concerne un dommage causé par une personne dont une autre doit répondre sur la base des articles 6.13 à 6.16. En vertu du paragraphe 2, alinéa 1er, la personne dont une autre répond ne peut pas invoquer les dispositions relatives à la responsabilité du fait d'autrui contre la personne qui répond d'elle. Elle ne peut pas le faire pour obtenir réparation du dommage qu'elle a elle-même subi ni pour limiter sa responsabilité du dommage qu'elle a causé à la personne qui répond d'elle. Si un commettant a subi un dommage par la faute de son préposé, il serait inacceptable que son droit à réparation envers son préposé soit réduit parce qu'en qualité de commettant, il doit répondre du dommage causé par son préposé. Il ne serait pas davantage acceptable qu'un préposé qui a lui-même subi un dommage causé par sa propre faute puisse le répercuter sur le commettant qui répond de lui. La jurisprudence actuelle permet d'éviter ce cas de figure en renvoyant au caractère relatif des présomptions de responsabilité qui ne peuvent être invoquées que par un tiers et non par la personne dont une autre répond.

Un deuxième cas est celui où une personne est responsable sans faute et où les conditions de cette responsabilité sont réunies par la faute d'autrui. En vertu du paragraphe 2, alinéa 2, la personne par la faute de laquelle les conditions de la responsabilité sans faute du fait d'autrui sont réunies ne peut pas invoquer cette responsabilité contre la personne responsable sans faute. Elle ne peut pas le faire pour obtenir

§ 4. Wanneer de benadeelde minder dan twaalf jaar is, wordt zijn recht op schadeloosstelling niet verminderd.”

VERANTWOORDING

Er worden enkele redactionele wijzigingen doorgevoerd in artikel 6.20, in het bijzonder om de structuur van de artikelen 6.20 en 6.21 en van de paragrafen van artikel 6.20 onderling beter op mekaar af te stemmen. Het tweede lid van paragraaf 1 wordt verplaatst naar een nieuwe paragraaf 4 om te verduidelijken dat deze bepaling van toepassing is op elke paragraaf van dit artikel.

Paragraaf 2 vermijdt dat een letterlijke toepassing van de basisregel tot onaanvaardbare resultaten zou leiden bij aansprakelijkheid voor andermans daad of foutloze aansprakelijkheid (dezelfde problematiek wordt op het vlak van de regresvordering onder medeaansprakelijken op vergelijkbare wijze geregeld door artikel 6.21, § 2).

Een eerste geval betreft schade veroorzaakt door iemand voor wie een ander aansprakelijk is op grond van een van de artikelen 6.13 tot 6.16. Op grond van paragraaf 2, eerste lid, kan de persoon voor wie een ander aansprakelijk is de bepalingen inzake aansprakelijkheid voor andermans daad niet invoeren tegen degene die voor hem aansprakelijk is. Hij kan dit niet als grond voor schadeloosstelling voor de schade die hij zelf lijdt en ook niet om zijn aansprakelijkheid te beperken voor schade die hij toebracht aan de persoon die voor hem aansprakelijk is. Indien een aansteller schade lijdt door de fout van zijn aangestelde zou het onaanvaardbaar zijn dat zijn recht op schadeloosstelling jegens de aangestelde verminderd wordt omdat hij als aansteller aansprakelijk is voor de schade die de aangestelde veroorzaakt. Het zou evenmin aanvaardbaar zijn dat een aangestelde die door zijn eigen fout zelf schade lijdt deze schade kan verhalen op de aansteller die voor hem aansprakelijk is. De huidige rechtspraak vermijdt dit resultaat met verwijzing naar het relatieve karakter van vermoedens van aansprakelijkheid die enkel kunnen worden ingeroepen door een derde en niet door de persoon voor wie een ander aansprakelijk is.

Een tweede geval is dat waar iemand foutloos aansprakelijk is en de voorwaarden voor deze aansprakelijkheid vervuld zijn door de fout van een ander. Op grond van paragraaf 2, tweede lid, kan degene die de fout begaat waardoor de voorwaarden voor de foutloze aansprakelijkheid van een ander vervuld zijn, deze aansprakelijkheid niet invoeren tegen degene die op grond ervan aansprakelijk is. Hij kan

réparation du dommage qu'elle a elle-même subi ni pour limiter la responsabilité du dommage qu'elle a causé à la personne responsable sans faute. Par exemple, dans le cas où un cheval serait frappé par une personne présente, se cabrerait, éjecterait son cavalier et le blesserait, il serait inacceptable que ce dernier ne puisse pas prétendre à une réparation complète de la part de la personne qui a frappé le cheval au motif qu'en sa qualité de gardien du cheval, il serait responsable, en vertu de l'article 6.17, des dommages causés par son cheval. Il ne serait pas davantage acceptable que la personne qui a frappé le cheval et qui a elle-même été blessée puisse invoquer l'article 6.17 contre le cavalier. L'alinéa 2 du paragraphe 2 empêche ce cas de figure.

Le paragraphe 3 traite des cas où l'une des causes du dommage est une faute commise avec l'intention de causer un dommage par la personne lésée, une personne dont elle répond ou un tiers responsable. Les conséquences de cette intention de causer un dommage sont en l'espèce prépondérantes. Le principe général du paragraphe 3 est d'éviter qu'une personne responsable ne tire profit d'une intention frauduleuse au détriment de la personne lésée. Cette disposition est ainsi conforme à la jurisprudence qui applique le principe général du droit *fraus omnia corrumpit*, principe qui a également été inscrit dans l'article 1.11 du Code civil.

En vertu de l'article 6.21, § 3, alinéa 1er, la personne lésée qui a elle-même commis une faute intentionnelle perd son droit à réparation à l'égard du responsable qui a commis une faute non intentionnelle qui est également une cause du dommage subi par la personne lésée (voir, par exemple, Cass. 2 mars 2016, JT 2017, 400).

Le paragraphe 3, alinéa 1er, dispose qu'il en va de même si la faute a été commise par une personne dont la personne lésée répond. D'aucuns contestent cette dernière disposition en renvoyant à l'arrêt de la Cour de cassation du 27 mai 2022 (C.20.0461.F/10), au motif qu'elle empêcherait le commettant qui a subi un dommage par la faute intentionnelle d'un préposé de se retourner contre un tiers qui a commis une faute non intentionnelle.

L'arrêt du 27 mai 2022 concerne une fraude commise par un comptable au détriment de son commettant. La fraude en question n'avait pas été repérée par un réviseur qui contrôlait la comptabilité et qui a ainsi commis une faute non intentionnelle. Selon la Cour de cassation, la faute intentionnelle du préposé ne fait dans ce cas pas perdre au commettant lésé son droit à réparation à l'égard du réviseur d'entreprises. L'article 1384, alinéa 3, de l'ancien Code civil ne s'applique en effet que lorsque le préposé cause un dommage à un tiers.

dit niet als grond voor schadeloosstelling voor schade die hij zelf lijdt en ook niet om zijn aansprakelijkheid te beperken voor schade die hij toebrecht aan de persoon die foutloos aansprakelijk is. Veronderstel dat een paard geslagen wordt door een omstaander, steigert en zijn ruiter afwerpt en kwetst. Het zou onaanvaardbaar zijn dat de ruiter geen aanspraak kan maken op volledige schadevergoeding jegens degene die het paard sloeg omdat hij als bewaarder van het paard op grond van artikel 6.17 zelf aansprakelijk is voor schade die het paard veroorzaakt. Het zou evenmin aanvaardbaar zijn dat degene die het paard sloeg en er zelf door gekwetst werd art. 6.17 tegen de ruiter zou kunnen invoeren. Het tweede lid van paragraaf 2 verhindert dit.

Paragraaf 3 behandelt de gevallen waar een van de oorzaken van de schade een fout is begaan met het opzet schade te veroorzaken door de benadeelde, een persoon waarvoor deze aansprakelijk is of een derde aansprakelijke. De impact van het opzet om schade te veroorzaken staat hier centraal. Algemeen uitgangspunt van paragraaf 3 is te vermijden dat een aansprakelijke ten nadele van de benadeelde voordeel haalt uit bedrieglijk opzet. Deze bepaling sluit hiermee aan op de rechtspraak die toepassing maakt van het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit* dat ook werd ingeschreven in art. 1.11 BW.

Op grond van artikel 6.21, § 3, eerste lid, verliest de benadeelde die zelf een opzettelijke fout beging, zijn recht op schadevergoeding jegens een aansprakelijke die een niet opzettelijke fout beging die eveneens een oorzaak is van de schade van de benadeelde (zie bv. Cass. 2 maart 2016, JT 2017, 400.).

Paragraaf 3, eerste lid bepaalt dat dit ook het geval is indien de fout begaan werd door een persoon voor wie de benadeelde aansprakelijk is. Tegen dit laatste wordt door sommigen, met verwijzing naar het arrest van het Hof van Cassatie van 27 mei 2022 (C.20.0461.F/10), bezwaar gemaakt omdat dit de aansteller die schade lijdt door de opzettelijke fout van een aangestelde zou verhinderen zich te keren tegen een derde die een niet opzettelijke fout beging.

Het arrest van 27 mei 2022 betreft fraude door een boekhouder gepleegd ten nadele van zijn aansteller. De fraude werd niet opgemerkt door een revisor die de boekhouding controleerde en hierbij een niet-opzettelijke fout beging. Volgens het Hof van Cassatie leidt de opzettelijke fout van de aangestelde in dit geval niet ertoe dat de benadeelde aansteller zijn aanspraak op schadevergoeding verliest tegen de bedrijfsrevisor. Art. 1384, lid 3, van het oud BW vindt immers enkel toepassing wanneer de aangestelde schade toebrengt

Si le commettant a lui-même subi un dommage par la faute de son préposé, la responsabilité du commettant ne peut être engagée en vertu de l'article 1384, alinéa 3, de l'ancien Code civil. Par conséquent, dans ce dernier cas, la Cour estime que le commettant lésé conserve son droit à réparation en vertu de l'article 1382 à l'égard d'un coresponsable qui a commis une faute qui était l'une des causes de son dommage. Le principe général du droit *fraus omnia corrumpit* ne s'oppose pas à cette action. Comme l'indique l'avocate générale Inghels dans ses conclusions de l'arrêt (p. 6), l'application du principe *fraus omnia corrumpit* a pour but d'éviter qu'une personne responsable ne tire profit d'une intention frauduleuse au détriment de la personne lésée. Lorsque c'est le commettant lui-même qui a subi un dommage par la faute intentionnelle de son préposé, l'application de l'adage *fraus omnia corrumpit* aboutirait au résultat inverse.

Les articles 6.12 à 6.15 indiquent expressément que la responsabilité du fait d'autrui ne s'applique que lorsque la personne dont on répond cause un dommage à un tiers. L'application de l'article 6.20, § 3, alinéa 1er, conduit donc à un résultat analogue à celui de l'arrêt du 27 mai 2022. Un commettant qui a subi un dommage par la faute intentionnelle du préposé qui a causé le dommage ne perd pas la possibilité d'exercer un recours contre un tiers responsable (il a naturellement aussi un droit de réparation à l'égard de son préposé).

aan een derde. Wanneer de aansteller zelf schade lijdt ingevolge de fout van zijn aangestelde, is er geen sprake van aansprakelijkheid van de aansteller op grond van art. 1384, lid 3, van het oud BW. In dit laatste geval behoudt de benadeelde aansteller, aldus het Hof, dan ook zijn aanspraak op grond van art. 1382 op schadevergoeding jegens een medeaansprakelijke die een fout beging die een van de oorzaken was van zijn schade. Het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit* belet deze vordering niet. Zoals advocaat-generaal Ingels in haar conclusies voor het arrest (p. 6) stelt, heeft de toepassing van het beginsel *fraus omnia corrumpit* tot doel te vermijden dat dat een aansprakelijke ten nadele van de benadeelde voordeel haalt uit bedrieglijk opzet. Wanneer het de aansteller zelf is die schade lijdt door de opzettelijke fout van zijn aangestelde zou de toepassing van het adagium *fraus omnia corrumpit* tot het omgekeerde resultaat leiden.

De artikelen 6.12 tot 6.15 vermelden uitdrukkelijk dat de aansprakelijkheid voor andermans daad enkel geldt wanneer de persoon voor wie men aansprakelijk is schade toebrengt aan een derde. Toepassing van art. 6.20, § 3, eerste lid, leidt dus tot een analoog resultaat als het arrest van 27 mei 2022. Een aansteller die schade lijdt als gevolg van een opzettelijke fout van een aangestelde die de schade veroorzaakte, verliest niet de mogelijkheid verhaal uit te oefenen tegen een derde aansprakelijke (hij heeft uiteraard ook een aanspraak tot schadevergoeding tegen zijn aangestelde).

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 74 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Remplacer l'article 6.21, § 2 proposé, par ce qui suit:

“§ 2. La personne dont une autre doit répondre sur la base la base d'une responsabilité du fait d'autrui ne peut exercer aucun recours sur la base de ces articles sur la base de cette responsabilité contre la personne qui est responsable pour elle.

La personne qui est responsable sans faute peut exercer un recours pour le tout contre la personne par la faute de laquelle les conditions de la responsabilité sans faute sont réunies.”

JUSTIFICATION

Le présent amendement concerne plusieurs modifications rédactionnelles.

Nr. 74 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

Het voorgestelde artikel 6.21, § 2, vervangen als volgt:

“§ 2. Een persoon voor wie een ander aansprakelijk is op grond van een aansprakelijkheid voor andermans daad kan tegen de persoon die voor hem aansprakelijk is geen regres uitoefenen op basis van deze aansprakelijkheid.

Een persoon die foutloos aansprakelijk is kan regres uitoefenen voor het geheel tegen de persoon door wiens fout de voorwaarden voor deze aansprakelijkheid vervuld zijn.”

VERANTWOORDING

Dit amendement betreft een aantal redactionele wijzigingen.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 75 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans le texte français de l'article 6.23 proposé, supprimer le mot "effectivement".

JUSTIFICATION

Le présent amendement fait suite à l'observation n° 17 de la note de légistique relative aux articles adoptés en première lecture de la proposition de loi portant le livre 6 "La responsabilité extracontractuelle" du Code civil (DOC 55 3213/008).

Il tend à aligner les deux versions linguistiques de cet article.

Nr. 75 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In de Franse tekst van het voorgestelde artikel 6.23, het woord "effectivement" weglaten.

VERANTWOORDING

Dit amendement vloeit voort uit opmerking nr. 17 van de wetgevingstechnische nota betreffende de in eerste lezing aangenomen artikelen van het wetsvoorstel houdende boek 6 "Buitencontractuele aansprakelijkheid" van het Burgerlijk Wetboek (DOC 55 3213/008).

Het amendement strekt ertoe de beide taalversies van het artikel op elkaar af te stemmen.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 76 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.26 proposé, apporter les modifications suivantes:

1° dans l'alinéa 1er, remplacer le mot "répercussions" par le mot "conséquences";

2° remplacer l'alinéa 2 par ce qui suit:

"Le dommage extrapatrimonial comprend toutes les conséquences non économiques de l'atteinte à l'intégrité physique ou psychique. Ce dommage est réparable dans le chef de la personne morale, pour autant que celui-ci soit compatible avec la nature de celle-ci."

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à utiliser la même terminologie (1°) et à préciser que l'alinéa 2 ne constitue pas une liste exhaustive des types de dommages extrapatrimoniaux, mais uniquement l'énumération de quelques exemples (2°).

Nr. 76 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.26, de volgende wijzigingen aanbrengen:

1° in het eerste lid, de woorden "elke economische weerslag" vervangen door de woorden "alle economische gevolgen";

2° het tweede lid vervangen als volgt:

"Extrapatrimoniale schade omvat alle niet-economische gevolgen van de aantasting van de fysieke of psychische integriteit. Deze schade is vergoedbaar in hoofde van de rechtspersoon, voor zover zij verenigbaar is met de aard deze laatste."

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe eenzelfde terminologie te hanteren (1°) en te verduidelijken dat het tweede lid geen beperkende opsomming van vormen van extrapatrimoniale schade betreft maar wel een vermelding van voorbeelden (2°).

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 77 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.28, alinéa 2 proposé, remplacer les mots "fait fautif" par les mots "fait dommageable".

JUSTIFICATION

Le présent amendement fait suite à l'observation n° 19 de la note de légistique relative aux articles adoptés en première lecture de la proposition de loi portant le livre 6 "La responsabilité extracontractuelle" du Code civil (DOC 55 3213/008).

Il tend à aligner les deux versions linguistiques de cet article.

Nr. 77 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.28, tweede lid, de woorden "de fout" vervangen door de woorden "het schadeverwekkend feit".

VERANTWOORDING

Dit amendement vloeit voort uit opmerking nr. 19 van de wetgevingstechnische nota betreffende de in eerste lezing aangenomen artikelen van het wetsvoorstel houdende boek 6 "Buitencontractuele aansprakelijkheid" van het Burgerlijk Wetboek (DOC 55 3213/008).

Het amendement strekt ertoe de beide taalversies van het artikel op elkaar af te stemmen.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 78 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans le texte français de l'article 6.29, alinéa 1er proposé, remplacer les mots “qui est affectée d'une prédisposition” **par les mots** “*qui est affectée d'une prédisposition à subir le dommage*”.

JUSTIFICATION

Le présent amendement fait suite à l'observation n° 20 de la note de légistique relative aux articles adoptés en première lecture de la proposition de loi portant le livre 6 “La responsabilité extracontractuelle” du Code civil (DOC 55 3213/008).

Nr. 78 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In de Franse tekst van het voorgestelde artikel 6.29, eerste lid, de woorden “qui est affectée d'une prédisposition” **vervangen door de woorden** “*qui est affectée d'une prédisposition à subir le dommage*”.

VERANTWOORDING

Dit amendement vloeit voort uit opmerking nr. 20 van de wetgevingstechnische nota betreffende de in eerste lezing aangenomen artikelen van het wetsvoorstel houdende boek 6 “Buitencontractuele aansprakelijkheid” van het Burgerlijk Wetboek (DOC 55 3213/008).

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 79 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.30 proposé, remplacer les mots "Toute personne qui est" par les mots "*La personne*".

JUSTIFICATION

Il s'agit d'une modification purement linguistique.

Nr. 79 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.30, het woord "Eenieder" vervangen door het woord "*Degene*".

VERANTWOORDING

Dit betreft een louter taalkundige wijziging.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 80 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.31, § 1er, alinéa 2, proposé, remplacer les mots “pour les douleurs, souffrances et autres atteintes à l'intégrité psychique” **par les mots** “de ce dommage”.

JUSTIFICATION

Les dommages extrapatrimoniaux étant définis à l'article 6.26, il n'y a pas lieu de redéfinir cette notion dans cet article.

Nr. 80 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.31, § 1, tweede lid, de woorden “pijn, leed en andere aantastingen van de psychische integriteit” **vervangen door de woorden** “deze schade”.

VERANTWOORDING

Aangezien extrapatrimoniale schade wordt gedefinieerd in artikel 6.26 hoeft de bewoordingen in dit artikel niet herhaald te worden.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 81 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.33, § 2, alinéa 1er, proposé, remplacer le mot "accordée" par le mot "ordonnée".

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à utiliser la même terminologie dans un même article.

Nr. 81 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.33, § 2, eerste lid, de het woord "toegekend" vervangen door het woord "bevolen".

VERANTWOORDING

Het amendement strekt ertoe binnen hetzelfde artikel eenzelfde terminologie te hanteren.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 82 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.34 proposé, remplacer chaque fois les mots "physique et psychique" par les mots "physique ou psychique".

JUSTIFICATION

Cet amendement fait suite à l'observation n° 7 de la note de légistique relative aux articles adoptés en première lecture de la proposition de loi portant le livre 6 "La responsabilité extracontractuelle" du Code civil (DOC 55 3213/008).

Nr. 82 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.34, de woorden "fysieke en psychische" telkens vervangen door de woorden "fysieke of psychische".

VERANTWOORDING

Dit amendement vloeit voort uit opmerking nr. 7 van de wetgevingstechnische nota betreffende de in eerste lezing aangenomen artikelen van het wetsvoorstel houdende boek 6 "Buitencontractuele aansprakelijkheid" van het Burgerlijk Wetboek (DOC 55 3213/008).

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 83 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.36, alinéa 2, remplacer les mots "que cela entraîne" par les mots "qu'une évaluation précise entraînerait".

JUSTIFICATION

Il s'agit d'une modification purement rédactionnelle visant à aligner les deux versions linguistiques.

Nr. 83 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.36, tweede lid, de woorden "kosten meebrengt" vervangen door de woorden "kosten met zich meebrengt".

VERANTWOORDING

Dit betreft een louter redactionele wijziging om de beide taalversies op elkaar af te stemmen.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 84 de M. **Geens et consorts**

Art. 2

Dans l'article 6.37, alinéa 1er proposé, remplacer les mots "demander des dommages et intérêts complémentaires pour un dommage" **par les mots** "*demander des dommages et intérêts complémentaires pour un dommage nouveau*".

JUSTIFICATION

Il s'agit d'une modification rédactionnelle.

Nr. 84 van de heer **Geens c.s.**

Art. 2

In het voorgestelde artikel 6.37, eerste lid, de woorden "bijkomende schadevergoeding vorderen voor schade" **vervangen door de woorden** "*bijkomende schadevergoeding vorderen voor de nieuwe schade*".

VERANTWOORDING

Dit betreft een redactionele wijziging.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 85 de M. **Geens et consorts**

Art. 4

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Pour la justification de cet article, il est renvoyé à la justification de l'amendement 67 modifiant l'article 6.3 proposé.

Nr. 85 van de heer **Geens c.s.**

Art. 4

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Voor de verantwoording bij dit artikel kan worden verwezen naar de verantwoording bij amendement 67 tot wijziging van het voorgestelde artikel 6.3.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 86 de M. **Geens et consorts**

Art. 7

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

L'article 18 de la loi relative aux contrats de travail n'étant pas modifié, les dispositions analogues ne le sont pas davantage.

Nr. 86 van de heer **Geens c.s.**

Art. 7

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Aangezien artikel 18 van de arbeidsovereenkomstenwet niet wordt aangepast, worden de analoge bepalingen ook niet gewijzigd.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)

N° 87 de M. **Geens et consorts**

Art. 39

Dans le texte néerlandais de l'alinéa proposé, remplacer les mots “door de minderjarige opzettelijke veroorzaakt schadegeval of grove schuld in zijn hoofde” **par les mots** “*schadegeval dat opzettelijk veroorzaakt werd door de minderjarige of dat het gevolg is van zijn grove schuld*”.

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend à mettre la version néerlandaise de cet article en concordance avec la version française.

Nr. 87 van de heer **Geens c.s.**

Art. 39

In de Nederlandse tekst van het voorgestelde lid, de woorden “door de minderjarige opzettelijke veroorzaakt schadegeval of grove schuld in zijn hoofde” **vervangen door de woorden** “*schadegeval dat opzettelijk veroorzaakt werd door de minderjarige of dat het gevolg is van zijn grove schuld*”.

VERANTWOORDING

Dit amendement strekt ertoe de Nederlandse versie van het artikel te doen overeenstemmen met de Franse versie.

Koen Geens (cd&v)
Khalil Aouasti (PS)
Philippe Pivin (MR)
Claire Hugon (Ecolo-Groen)
Katja Gabriëls (Open Vld)
Ben Segers (Vooruit)
Stefaan Van Hecke (Ecolo-Groen)